

Council of Europe
Conseil de l'Europe

**Karta Evropiane
e Autonomise Lokale**

**European Charter
of Local Self-Government**

**Charte européenne
de l'autonomie locale**

Versioni shqip
Albanian version
Version albanaise

Seri traktatesh evropiane
N° 122

**KARTA EVROPIANE
E AUTONOMISE LOKALE**

Strasburg, Keshilli i Evropes, Sherbimi i botimeve dhe dokumentacionit,
Shtypur ne ateljete e Keshillit Evropes

Botuar shkurt 1991

HYRJE

Shtetet anetare te Keshillit te Evropes, nenshkrues te kesaj Karte,

Duke vleresuar se qellimi i Keshillit te Evropes eshte realizimi i nje bashkimi me te ngushte midis anetareve te tij per te ruajtur dhe zhvilluar idealet dhe parimet qe jane pasuria e tyre e perbashket;

Duke vleresuar se nje nga mjetet per realizimin e ketij qellimi eshte perfundimi i marreveshjeve ne fushen administrative;

Duke vleresuar se bashkesite lokale jane nje nga themelet kryesore te çdo regjimi demokratik;

Duke vleresuar se e drejta e qytetareve per te marre pjese ne drejtimin e çeshtjeve publike ben pjese ne parimet demokratike te perbashketa per te gjitha shtetet anetare te Keshillit te Evropes;

Te bindur se ne nivelin lokal kjo e drejte mund te ushtrohet ne menyre me te drejtperdrejte;

Te bindur se ekzistenca e bashkesive lokale te veshura me pergjegjesi efektive mundeson nje drejtim njeherazi efikas e nga afer te qytetarit;

Te ndergjegjshem se mbrojtja dhe forcimi i autonomise lokale ne vende te ndryshme te Evropes perben nje kontribut te rëndesishem ne ndertimin e nje Evrope te bazuar ne parimet e demokracise e te decentralizimit te pushtetit;

Duke pranuar se kjo nenkupton ekzistencen e bashkesive lokale te paisura me organe vendimore te formuar ne menyre demokratike dhe qe gezojne nje autonomi te gjere persa u perket kompetencave,menyrave te ushtrimit te ketyre te fundit dhe mjeteve te nevojshme per permbushjen e misionit te tyre,

Rane dakord per sa me poshte:

Neni 1

Palet angazhohen ta konsiderojne njera tjetren si te lidhura nga nenet qe vijojne sipas menyres dhe ne masen e udhezuar nga neni 12 i kesaj Karte.

PJESA I

Neni 2

Themeli kushtetues e ligjor i autonomise lokale

Parimi i autonomise lokale duhet te njihet ne legjislacionin e brendshem dhe,po te jete e mundur, nga Kushtetuta.

Neni 3

Koncepti i autonomise lokale

1. Me autonomi lokale kuptohet e drejta dhe aftesia efektive e bashkesive lokale per te rregulluar e per te drejtuar, brenda ligjit, nen pergjegjesine e tyre dhe ne te mire te popullsive te tyre, nje pjese te mire te çeshtjeve publike.
2. Kjo e drejte ushtrohet nga keshillat apo asamblete e perbera nga anetare te zgjedhur me votim te lire, te fshehte, te barabarte, te drejtperdrejte e universal dhe qe mund te kene organe ekzekutive pergjegjes para tyre. Kjo dispozite nuk i pengon qytetaret te mblidhen ne kuvende, referendume apo çdo forme tjeter te pjesmarrjes se drejtperdrejte te tyre aty ku lejohet nga ligji.

Neni 4

Rendesia e autonomise lokale

1. Kompetencat baze te bashkesive lokale caktohen nga Kushtetuta ose nga ligji. Megjithate kjo dispozite nuk i pengon bashkesite lokale te marrin kompetenca me qellime te posaçme, ne perputhje me ligjin.
2. Bashkesite lokale gezojne, brenda ligjit, liri te plote per te ushtruar iniciativen e tyre per çdo çeshtje qe nuk eshte jashte kompetences se tyre apo qe mund t'i kete kaluar nje autoriteti tjeter.
3. Ushtrimi i pergjegjesive publike duhet, ne menyre te pergjitheshme, t'i takojte me teper autoriteteve me te aferta te qytetareve. Dhenia e nje pergjegjesie nje autoriteti tjeter duhet te behet duke patur parasysh rendesine dhe natyren e detyres si dhe kerkesat e aftesise e te ekonomise.
4. Kompetencat qe u besohen bashkesive lokale normalisht duhet te jene te plota. Ato mund te diskutohen apo te kufizohen nga nje autoritet tjeter, qendror apo rajonal, vetem brenda ligjit.
5. Ne rast se kompetencat i kalojne nje autoriteti qendror apo rajonal, bashkesite lokale duhet te gezojne, brenda mundesise, lirine qe ushtrimin e tyre t'ia pershtasin kushteve lokale.
6. Bashkesive lokale duhet t'u kerkohet mendimi, brenda mundesise, ne kohen e duhur dhe ne menyre te pershtateshme, gjate proceseve te planifikimit e marrjes se vendimeve per te gjitha çeshtjet qe u perkasin drejtpersedrejt.

Neni 5

Mbrojtja e kufive territoriale te bashkesive lokale

Per çdo ndryshim te kufijve territoriale lokale, bashkesive lokale perkatese duhet t'u merret mendimi paraprakisht, po qe nevoja, me ane referendumi, aty ku e lejon ligji.

Neni 6

Pershtatja e strukturave dhe mjeteve administrative misioneve te bashkesive lokale

1. Duke ruajtur dispozitat me te pergjitheshme te krijuara nga ligji bashkesite lokale mund te percaktojne vete strukturat e brendeshme administrative me te cilat duhet te paisen, me synimin qe t'ia pershtasin ato nevojave te tyre specifike dhe te sigurojne nje drejtim efikas.
2. Statuti i personelit te bashkesive lokale duhet te mundesoje nje rekrutim cilesor njerezish, bazuar ne parimet e merites e te aftesise; per kete qellim ai duhet te permbledhe kushtet e duhura te formimit, te shperblimit dhe te perspektivave te profesionit.

Neni 7

Kushtet e ushtrimit te pergjegjesive ne nivel lokal

1. Statuti i te zgjedhurve lokale duhet te siguroje ushtrimin e lire te mandatit te tyre.
2. Ai duhet te lejoje kompensimin e duhur financiar te shpenzimeve te bera gjate ushtrimit te mandatit si dhe, po te jete e nevojshme, kompensimin financiar te parave te shpenzuara apo nje shperblim te punes se kryer dhe sigurimin social perkates.
3. Funkcionet dhe veprimtarite e papajtueshme me mandatin e te zgjedhurit lokal mund te caktohen vetem me ane te ligjit ose me parime juridike themelore.

Neni 8

Kontrolli administrativ i veprimeve te bashkesive lokale

1. Çdo kontroll administrativ mbi bashkesite lokale mund te ushtrohet vetem sipas formave dhe ne rastet e parashikuara nga Kushtetuta ose nga ligji.
2. Çdo kontroll administrativ i veprimeve te bashkesive lokale normalisht duhet te

synoje sigurimin e respektimit te ligjshmerise dhe te parimeve kushtetuese. Kontrolli administrativ mund, megjithate, te kuptoje nje kontroll te ushtruar nga autoritete te nivelit me te larte lidhur me detyrat zbatimi i te cilave i eshte kaluar bashkesive lokale.

3. Kontrolli administrativ i kolektiviteve lokale duhet te ushtrohet duke respektuar perpjestueshmerine midis rendesise se nderhyrjes se autoritetit kontrollues dhe rendesise se interesave qe ai kerkon te mbroje.

Neni 9

Burimet financiare te bashkesive lokale

1. Bashkesite lokale kane te drejte, ne kuadrin e politikës ekonomike te vendit, te kene burimet e tyre te mjaftueshme te cilat te mund t'i disponojne lirisht ne ushtrimin e kompetencave te tyre.
2. Burimet financiare te bashkesive lokale duhet te jene ne raport te drejte me kompetencat e parashikuara nga Kushtetuta ose nga ligji.
3. Te pakten nje pjese e burimeve financiare te bashkesive lokale duhet te sigurohen nga detyrimet dhe taksat lokale, perqindjen e te cilave ato kane fuqi ta caktojne ne kufite qe u lejon ligji.
4. Sistemet financiare mbi te cilat mbeshteten burimet qe disponojne bashkesite lokale duhet te jene te nje natyre te shumellojshme dhe evolutive per t'u dhene mundesi atyre te ndjekin ne praktike evolucionin real te kostove te ushtrimit te kompetencave te tyre.
5. Mbrojtja e bashkesive lokale me te dobta nga ana financiare kerkon vendosjen e procedurave te rregullimit financiar apo te masave te duhura qe synojne korrigjimin e efekteve te ndarjes jo te barabarte te burimeve potenciale te financimit si dhe te pergjegjesive qe u takojne. Te tilla procedura apo masa nuk duhet ta zvogelojne lirine e opsionit te bashkesive lokale ne fushen e tyre te pergjegjesise.
6. Bashkesive lokale duhet t'u kerkohet mendimi ne kohen e duhur, mbi menytrat e pervesimit te burimeve te rishperndara.
7. Brenda mundesive, subvencionet e dhena bashkesive lokale nuk duhet te perdoren per financime projektesh specifike. Dhenia e subvencioneve nuk duhet te cenoje lirine themelore te politikës se bashkesive lokale ne fushen e tyre te kompetences.
8. Per te financuar shpenzimet e tyre investuese, bashkesite lokale duhet, sipas ligjit, te hyjne ne tregun kombetar te kapitaleve.

Neni 10

E drejta per asociacion e bashkesive lokale

1. Bashkesite lokale kane te drejte, gjate ushtrimit te kompetencave te tyre, te bashkepunojne dhe, brenda ligjit, te bashkohen me bashkesi te tjera lokale per te realizuar detyrat me interes te perbashket.
2. E drejta e bashkesive lokale per te aderuar ne nje shoqate per mbrojtjen dhe nxitjen e interesave te tyre te perbashketa si dhe e drejta per te aderuar ne nje shoqate nderkombetare te bashkesive lokale duhet te njihen ne çdo shtet.
3. Ne rast nevojje bashkesite lokale mund,ne kushtet e parashikuara nga ligji, te bashkepunojne me bashkesi te shteteve te tjera.

Neni 11

Mbrojtja ligjore e autonomise lokale

Bashkesite lokale duhet te gezojne te drejten e kerkeses juridiksionale me qellim qe te sigurojne ushtrimin e lire te kompetencave te tyre dhe respektimin e parimeve te autonomise lokale te njohura nga Kushtetuta apo legjislacioni i brendshem.

PJESA II

Dispozita te ndryshme

Neni 12

Angazhime

1. Çdo pale angazhohet ta konsideroje veten si te lidhur nga njezet te pakten prej paragrafeve te pjeses I te Kartes,dhjetete te pakten prej te cileve jane zgjedhur midis paragrafeve qe vijojne:

- neni 2
- neni 3, paragrafet 1 dhe 2
- neni 4, paragrafet 1,2 dhe 4
- neni 5,
- neni 7, paragrafi 1,
- neni 8, paragrafi 2,
- neni 9, paragrafet 1,2 dhe 3,
- neni 10, paragrafi 1,
- neni 11.

2. Çdo shtet kontraktues, ne çastin e depozitimit te instrumentit te tij te ratifikimit, te pranimit ose te aprovimit, i ben te ditur Sekretarit te Pergjithshem te Keshillit te Evropes paragrafet e zgjedhur ne perputhje me dispoziten e paragrafit 1 te ketij neni.
3. Çdo Pale mund, ne çdo moment te mevonshem, te njoftoje Sekretarin e Pergjithshem se e konsideron veten si te lidhur nga çdo paragraf tjetër i kesaj Karte, te cilin ajo ende nuk e kishte pranuar ne perputhje me dispozitat e paragrafit 1 te ketij neni. Keto angazhime te mevonshme do te quhen pjese perberese te ratifikimit, te pranimit apo te aprovimit te Pales qe ben njoftimin dhe do te sjellin te njejtat efekte qe nga dita e pare e muajit qe vijon mbas skadimit te nje periudhe tremujore mbas dates se marrjes se njoftimit nga Sekretari i Pergjithshem.

Neni 13

Bashkesite per te cilat zbatohet Karta

Parimet e autonomise lokale qe permban kjo Karte zbatohen per te gjitha kategorite e bashkesive lokale qe ekzistojne ne territorin e Pales. Megjithate çdo Pale mund, ne çastin e depozitimit te instrumentit te saj te ratifikimit, te pranimit apo te miratimit, te caktojë kategorite e bashkesive lokale apo krahinore ne te cilat ajo mendon ta kufizojë fushen e zbatimit apo qe ajo mendon te perjashtojë nga fusha e zbatimit te kesaj Karte. Ajo mund te perfshijë gjithashtu edhe kategori te tjera bashkesish lokale ose krahinore ne fushen e zbatimit te Kartes me ane te nje njoftimi te mevonshem Sekretarit te Pergjithshem te Keshillit te Evropes.

Neni 14

Komunikimi i informacioneve

Çdo Pale i transmeton Sekretarit te Pergjithshem te Keshillit te Evropes çdo informacion te nevojshem lidhur me dispozitat legjislative e masa te tjera qe ajo ka marre me qellim qe t'i pershtatet klauzolave te kesaj Karte.

PJESA III

Neni 15

Nenshkrimi, ratifikimi, hyrja ne fuqi

1. Kjo Karte eshte e hapur per nenshkrim per shtetet anetare te Keshillit te Evropes. Ajo do te ratifikohet, pranohet apo miratohet. Instrumentet e ratifikimit, te pranimit apo te miratimit do te depozitohen prane Sekretarit te Pergjithshem te Keshillit te Evropes.
2. Kjo Karte do te hyje ne fuqi ditën e pare te muajit qe vijon mbas skadimit te nje periudhe tremujore mbas dates kur kater shtete anetare te Keshillit te Evropes do te kene shprehur pelqimin e tyre per t'u lidhur prej Kartes, ne perputhje me dispozitat e paragrafit te meparshem.

3. Per çdo shtet tjetër anetar që do të shprehe me vone pelqimin të lidhet me ane të Kartes, kjo do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit që vijon mbas skadimit të një periudhe tremujore mbas datës së depozitimit të instrumentit të ratifikimit, të pranimit apo të miratimit.

Neni 16
Klauzola territoriale

1. Çdo shtet mund, në çastin e nënshkrimit apo depozitimit të instrumentit të tij të ratifikimit, të pranimit, të miratimit apo të aderimit, të caktojë territorin apo territoret për të cilët do të zbatohet kjo Kartë.

2. Çdo shtet mund, në çdo çast tjetër të mëvonshëm, me ane të një deklaratë drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Evropës, ta shtrijë zbatimin e kësaj Karte në çdo territor tjetër të caktuar në deklaratë. Karta do të hyjë në fuqi kundrejt këtij territori, ditën e parë të muajit që vijon mbas skadimit të një periudhe tremujore mbas datës së pranimit të deklaratës nga Sekretari i Përgjithshëm.

3. Çdo deklaratë e bërë në bazë të dy paragrafeve të mëparshëm që ka të bëjë me çdo territor të caktuar në këto deklaratë, mund të tërhiqet me ane të një njoftimi drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm. Tërheqja hyn në veprim ditën e parë të muajit që vijon mbas skadimit të një periudhe gjashtëmujore mbas datës së marrjes së njoftimit nga Sekretari i Përgjithshëm.

Neni 17

Denoncimi

1. Asnjë Pale nuk mund ta denoncojë këtë Kartë para skadimit të një periudhe pesëvjeçare mbas datës kur Karta ka hyrë në fuqi për sa i përket kësaj Pale. Një njoftim gjashtë muaj me parë do t'i bëhet Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Evropës. Ky denoncim nuk prek vlefshmerinë e Kartes kundrejt Paleve të tjera, me kusht që numri i tyre të mos jetë asnjehere më pak se katër.

2. Çdo Pale mund, në përputhje me dispozitat e dhëna në paragrafin e mëparshëm, të denoncojë çdo paragraf të pjesës I të Kartes që ajo ka pranuar, me kusht që numri dhe kategoria e paragrafeve të cilëve u përmbahet kjo Kartë të mbeten në përputhje me dispozitat e nenit 12, paragrafi 1. Çdo Pale që mbas denoncimit të një paragrafi nuk përputhet me dispozitat e nenit 12, paragrafi 1, do të konsiderohet sikur ka denoncuar vetë Kartën.

Njoftime

Sekretari i Pergjithshem i Keshillit të Evropës u bën të ditur shteteve anetare të Keshillit:

- a. çdo nënshkrim ;
- b. depozitimin e çdo instrumenti ratifikimi, pranimi apo miratimi ;
- c. çdo datë të hyrjes në fuqi të kësaj Karte në përputhje me nenin 15 të saj ;
- d. çdo njoftim të marrë në zbatim të dispozitave të nenit 12, paragrafet 2 dhe 3;
- e. çdo njoftim të marrë në zbatim të dispozitave të nenit 13 ;
- f. çdo akt tjetër, njoftim apo komunikim që ka të bëjë me këtë Kartë.